

Föreningen Gamla Carlsrona

70 år 1945 - 2015

Medlemsblad - 30:e årgången

Ritad av Sten Ljungerantz

Kaulskroniten

1:2015

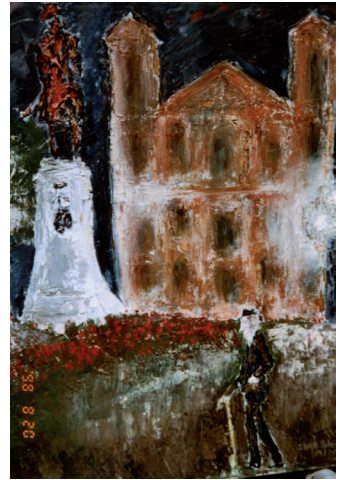
Redaktören har ordet!

Välkommen till vårens nummer år 2015 och den 30:e årgången av Kaulskroniten

Vårnatt på Stortorget. Tulpaner i blomning, en be-
lyst kyrka och en ensam flanör. Stillhet och lugn
men för 20 år sedan var bilden en annan. Då, den
23 oktober 1995 var torget intaget av FN-styrkor.

För 20 år sedan - FN dagen på Stortorget

FN-s 50 årsdag firades med att man tog kontrollen
över Karlskrona. En stridsvagn bevakade infarten
till Trossö och på Stortorget visade manskap rus-
tade för strid upp sig och otäcka scener med dockor
som sårade.

*Sten A. Petersson,
"vårnatt på Stortorget".*

FN veteraner och personal tillsammans med
marinen och KA2 gjorde sitt bästa för att få
fram orosstämningen. Inne i Trefaldighetskyr-
kan som för inte så länge sedan hyst flyktingar,
(se Rolf Anderssons artikel förra numret) och
i dag är nattöppen för frysande rumänska tigg-
are, hölls en fredskonferens med krigskorres-
pondenten Staffan Heimersson som huvudtala-
re. Konferensens tema var "Tolerans år 1995".

Till vänster förbereder sig soldater för övning vid vattenborgen. I ett fingerat flyktingläger bjöds soppa gjord på buljong, kål och ärtor för att påvisa typ av mat som höll de fattiga flyktingarna vid liv. Jag vill till mina bilder här föra ett citat från Heimerssons anförande som etsat sig i minnet.

”Alla sorters varor, information, underhållning, allt får skickas ut hej vilt över alla gränser jorden runt. Utom människor. Jag tycker att allas rätt till liv, frihet och egendom ska kompletteras med allas rätt att få vara var faan man vill på jordklotet.”

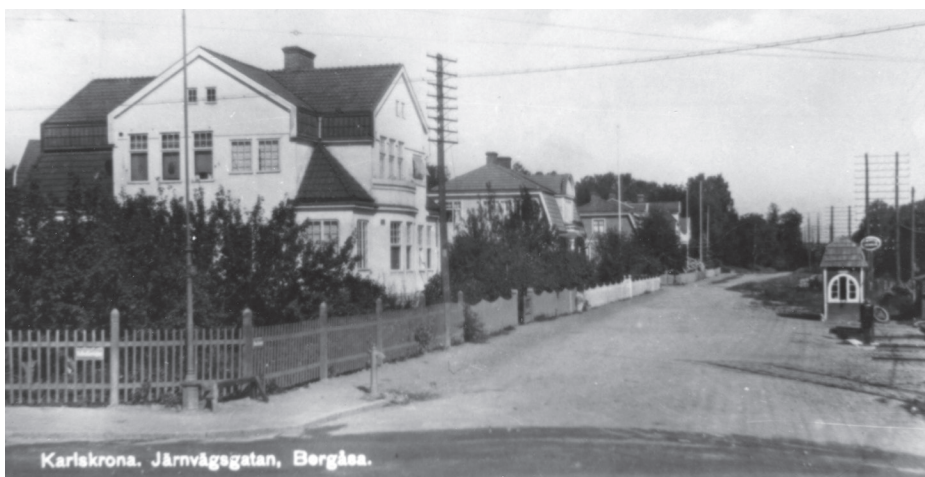
I bakgrunden på bilden till höger ser vi det hus vi i många år kallades AJ:s hus efter A J Andersson som hade en av sina sybehörs- och manufakturaffärer här. Detta hus var en gång boställe för storkyrkoförsamlingens kyrkoherdar. År 1724 köpte Storkyrkoförsamlingen detta större trähus, beläget i hörnet

Stortorget / N. Kungsgatan, av borgmästaren Johan von Schoting. Den förste som flyttade in i denna tjänstebostad var superintendenten Gustaf Adolf Humble. Nedan *F.d. kyrkoherdebostället som det såg ut före renovering* Som kyrkoherdeboställe användes fastigheten fram till 1845. Vid den stora branden 1790 förstördes huset helt men återuppfördes på den gamla, höga grunden.

Detta hus påbyggdes med en våning och reve-terades 1913. I april 2014 flyttade AJ:s sista affär till en betydligt mindre lokal vid Borgmästaregatan. A. J. Andersson hade som många av oss minns även en textilbutik vid appareljen på Landbrogatan. Han drev också Textilkompaniet på Drottninggatan.

Komministerbostället på Bergåsa. Bilden är från 1920-talet.

Ovan ser vi **Komministerbostället vid Bergåsa**. Förutom de tre stora kyrkorna på Trossö med tillhörande församlingshus och bostäder, Garnisonskapellet i Galgamarken samt Fattigkyrkan på Strandgården fanns tidigare ett **komministerboställe** för Stadsförsamlingen som jag vill nämna i sammanhang med kyrkliga byggnader.

Här hade komministern förutom bostaden också ett tjänsterum där barndop och mindre bröllop ibland hölls. Byggnaden hade uppförts utanför Trossö i kv. Blasius König vid Järnvägsgatan (numera en del av Sunnavägen) på **Bergåsa** mellan Koplän där spårvagnen hade ändhållplats (Walhallavägen) och Wasagatan. Byggnaden är numera privatägd.

För att slippa undan ”bakläxa” nämner jag att utanför Sunna bro finns numera Kungsmarkskyrkan, invigd 1975, som tillhör Stadsförsamlingen även den, samt krematorium och kapellbyggnader på Karlskrona Griftgård i Augerum.

Det är intressant att dokumentera stadsförsamlingens tidigare fastighetsbestånd då man i dag diskuterar att sälja de byggnader man har kvar utom själva kyrkorna inne på Trossö.

Även **Aspö kyrka och församling** kom ju efter kommunsammanslagningen att ingå under Stadsförsamlingen. Aspö är numera stadsdel i Karlskrona. Aspö kyrka är 124 år gammal. Bilden överst på nästa sida visar Aspö Kyrka. Ön Aspö kallades i folkmun förr ”Cuba”. Skälet var dels flertalet av innevånarnas politiska inställning men också som en skämtsamt motsättning till Haslös benämning ”Lilla Hawaii”. Naturligtvis går den vackra skärgårdskyrkan i helrött i verkligheten som på oljemålningen från 70-talet av undertecknad.

Apropå Sunna, som nämndes ovan, börjar till vänster från Trossö räknat en stadsdel som inte varit ”på tapeten” i medlemsbladet någon gång tidigare. Det beror nog mest på att jag knappast varit eller känner någon där. Naturligtvis tänker jag på Lindesnäs. Jag måste bara då jag nu nämnt byggnader med religiös tillhörighet visa ett kort taget från **Sunna torg** vid **Marieberg** den 27 april 1971 under en långpromenad denna vårdag. Jag bodde då i Malmö med en hemlängtan som alltmer gjorde sig påmind. Ofta körde jag hem till mitt älskade Karlskrona och 1973 återvände jag för gott.

Tegelbyggnaden som då fotot togs inhyste ICA butiken **Sunna Livs** vid Lindesnäs har efter att även inrymt skoaffär och porrbutik numera fått kapellstatus i form av **S:ta Clara katolska kapell**. Jag tror att många, trots att västra infarten i dag går utanför, inte känner till denna kyrkliga byggnad.

Tilläggas skall till föregående nummer, där jag berättade om Jarramasetiketten, att jag nu vet att konstnären som skapade den var **Bror Angelin**. Redan samma dag medlemsbladet utkom, i sept. 2014, fick jag ett mycket trevligt och för dokumentation värdefullt telefonsamtal från Eva Olsson. Eva var uppväxt på bryggeriet som dotter till legendariske bryggmästaren Karl Gustaf Palmaer.

Vad hon inte kunde berätta om livet på Tyska Bryggaregården är inte lönt att veta. Det var fadern som gjorde receptet till Jarramasölet och många övriga produkter.

Gruppen visar personalen vid bryggeriet 1942. Den lilla flickan, som sitter på bänken i fonden med föräldrarna till höger om sig, är Eva Olsson (då Palmaer) som nu kontaktade mig. Den mindre infällda bilden visar Karl Gustaf Palmaer. Dessa och nästa bild är från bryggeriets jubileumsskrift 1693-1943.

Konstnären var samma som anlitas för att illustrera bryggeriets minnesbok 1943, annonser och många etiketter som julölsetiketten på sid. 10 nr. 2:14, nämligen den välkände karlskronakonstnären, teckningsläraren vid stadens högre allmänna läroverk och tillika kåsören i Blt. (*Karl-Filip Bölja*) **Bror Angelin**. Nedan en annons gjord av Bror Angelin år 1934.

Inne i trapphusen på Chapmanskolan (f.d. Läroverket) finns flera stora freskomålningar utförda av Bror Angelin, konstnären Gunnar Torhamn och teckningsläraren Göran Skårman. Målningarna som exempelvis vidstående vintermotiv, med sportiga ungdomar framför staden, utfördes 1935. Skolan hade 1934 påbyggt och restaurerats.

Här passar väl en bild på gamla anrika Läroverket som det såg ut innan det påbyggdes med en våning till. Då bilden togs vid sekelskiftet 1900 kallades skolan Elementarskola för gossar och var till elevantal landets största högre läroverk.

Fiskbron

Vi blir allt färre som minns gamla dagars torghandel vid fiskbron.

Denna bild är från tidiga 1950-talet då grunden till Saluhallen fortfarande fanns kvar.

”Gumman”, bakom silllådan, med det vackert färdigt ansiktet kom från Aspö.

Bilden överst på nästa sida visar det hårda livet vid fiskbron runt 1900.

Det gamla fotografiet ovan är från tiden före det Saluhallen vid "Bron", som man i dagligt tal kallade Fiskbron, ersatte den på Stortorget. På vardagsmorgonen kom fiskarehustrurna in till **Fiskbron** där den färska fisken landades och såldes vid kajen direkt från ekorna. Då hade de rott in till staden i gryningen med sin fisk ute från öarna. Det var ett tufft, kallt och många gånger farligt arbete för dessa kvinnor men lycka för kunderna som alltid kunde få färsk fisk. I bildens

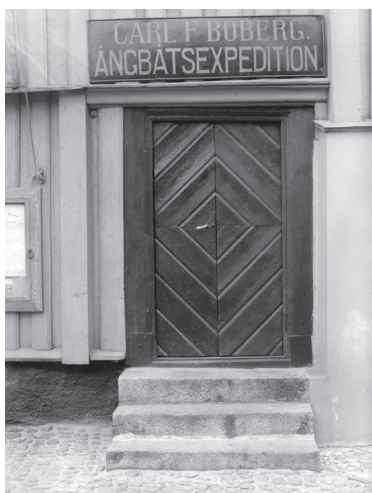
bakgrund Gasverket och t.h. Klapphuset där man klappade tvätten.

Då Saluhallen ännu fanns på Stortorget som ett annex till Rådhuset pågick torghandeln ute på Ristorgsbacken. Originallet "Kalle Småland" sprang ärenden åt handlarna i hallen. Saluhallen på torget var kvar några år, efter att den nya hallen byggts vid Fiskbron, i sin andra funktion som polishus.

År 1913 köpte godsägare Carleman byggnaden och lät flytta den till Hästa-backen i Lyckeby. Där har den fört en skiftande tillvaro som Lyckeby Gille, samlingslokal, biograf, bingo-hall och slutligen, från 1967, privatbostad.

Denna port fanns vid Bobergs skeppshandel där också ångbåtsexpeditionen låg. Här kunde Karlskroniter förr köpa sina biljetter för båtresa till Stockholm, Malmö, Hamburg m.fl. resmål. Bobergs låg nära Stockholmsbryggan vid Drottninggatan ner mot Skeppsbron.

Lövmarknaden förr i tiden är något som vi Kaulskroniter bär med oss i sinnet var vi än befinner oss på jorden när det stundar midsommar. Några festklädda flickor på Trefaldighetskyrkans trappa fotograferade en lövmarknad på 1910-talet. De mäktiga kalkstenskolonnerna uppfördes på 1860 talet.

En yngling, säkert varm denna sommardag, iklädd mössa och halsduk enligt tidens mode, förfriskar sig vid ett av marknadsstånden.

Visst känns lövmarknadsstämningen igen. Säkert smakade det bättre än hemma i köket som kanske kanske användes sig av liknade redskap som på nästa sida?

Fotot till höger är taget på Björkholmen på tidigt 1900-tal och visar kaffepumpen, plåtburkarna och hålsleven för kroppkakorna, nödvändiga utensilier i tidens hushåll. Utanför bild gömmer sig säkert "Bolsastöten" (till att mosa rotfrukter) och kaffekvarnen.

Alice Babs anknytning till Karlskrona och familjen Langemarks sjungande sömmerska!

Intill Folkets hus och sommar-teatern på Köpmansgatan, som jag skrev om föregående nummer, låg **Biljardcaféet**. Det drevs några år på sena 1920-talet av familjen Nilsson som flyttat hit från tidigare lägenhet vid Alamedan. På bilden till vänster syns Jean Nilsson i salongens fönster tillsammans med barnen Lill-Jean och Alice.

Nilssons bestod av stumfilmsbiograf- och cafépianisten Jean och revyartisten i Karlskrona Amatörsällskap Hildur samt barnen Alice och Jean. Fotot är hämtat ur Alice Babs memoarer.

På ”Gamla Teatern ” på Varvsgatan, framträdde den nu framlidna Alice Babs föräldrar ofta. Bland annat med den populära nyrårsrevyn 1929 ”Nyråskarusellen” där Hildur sjöng och dansade tango. Jean var kapellmästare. Mamman arbetade före äktenskapet på telegrafstationen på Ronnebygatan tillsammans med min faster Elsa Werngren.

Media verkade ha tappat bort Alices barnår då man berättade att hon var född i Kalmar och uppväxt i Västervik, i samband med hennes frånfälle tidigt 2014. Jag vet att Alice själv aldrig glömde bort Karlskrona eller min faster som passade henne medan föräldrarna uppträdde.

Alice mamma Hildur var dotter till flaggstyrman Harald Liljegren och hans första maka, Matilda. De bodde vid Ronnebygatan där Stadshotellet i dag ligger. 1905 var han till havs och fick genom telegrafisten höra att hela kvarteret vid Ronnebygatan brunnit ned och att en kvinna och hennes barn saknades. Det sades att han blev gråhårig över en natt. Hustrun och de fyra barnen hade räddats men allt bohag och lösöre hade de mist. Harald Liljegren dog 1922.

Som läsaren säkert märkt under åren roar det mig att knyta samman händelser och personer till en liten berättelse i ”storyn”. I år då konstnären **Erik Langemark** skulle fylla 100 år, kan nämnas att en dotter till Harald, ett av dessa från branden räddade barn, och gammalfaster till Alice, hette Anna Liljegren och var sömmerska. Hon sydde sänglinne och kläder åt grosshandlarfamiljen Adolf och Ellen Karlsson med barnen Paul, Brita, Gunnar, Elsa, Ingrid och Erik. Adolf Karlsson drev det välkända handelshuset Bergquist och Johansson. Ena sonen i familjen, Erik, känner vi som konstnären Erik Langemark.

Erik Langemark var nära vän till mig genom arbetet med Föreningen Gamla Carlsrona. Det hände att vi pratade om Eriks barndom och det nämndes hur sömmerskan Anna sjöng för barnen i familjen Karlsson (från 1941 har familjenamnet bytts till Langemark). Erik kommenterade vid ett tillfälle lite retfullt om Alice, som jag berättat att jag var bekant med, att ”hon sjöng inte så illa hon heller”.

1921 kom den unge Jean Nilsson till Karlskrona som pianist på biografen Sirius och Café Göta. I november 1922 gifte sig Jean och Hildur. När dottern Hildur Alice föddes i januari 1924 bodde paret i Kalmar men redan samma höst flyttade man åter till Karlskrona. 1929 såldes Biljarden vid Folkets hus och familjen flyttade till Västervik. Sina första 5 år, förutom några månader i Kalmar, hade Alice då tillbringat i Karlskrona.

Förfrågan (efterlysning) av en text.

Medlemmen Gösta Andersson i Sollentuna ringde och skickade även ett mer detaljerat brev till mig. Han hade läst då jag i förra numret om teaterverksamhet nämnde **Acke Petersson** 1940 talets stora stjärna i Karlskronas teaterliv.

Gösta var själv född på Saltö och uppvuxen i kronans hus för varvsarbetare där. Han fick så småningom arbete först som springpojke sedan elektriker hos Dahlbergs Elektriska på Ronnebygatan 46.

Husen kronan byggt som varvsarbetarebostäder på Saltö. Byggnaderna revs 1985. På bilden passerar Södern 1 som trafikerade Aspö, under gamla Saltöbron.

I det långa brevet, som jag tackar för, berättade Gösta om hur han fick cykla över isen till Hasslö med elektriskt materiel under de kalla vintrarna på 1940-talet. Då fadern pensionerades flyttade föräldrarna till Rödeby och Gösta bodde en tid hos sin syster Ebba på Saltö. Ebba var gift med **Sten Ljungcrantz**, som skrev Backlagsrimmen i BLT och som ritat omslagsbilden till Kaulskroniten.

Gösta hade en arbetskamrat, Rune Karlsson, som var duktig sångare och medlem i Sandgrenska manskören. Rune sjöng ofta då de var ute på uppdrag tillsammans bland annat en visa som Acke troligen gjort. Gösta mindes en strof och undrar nu om någon har sångtexten.

*”Den första kärleken är dock den bästa
Vi vända åter till den förra som de flesta.
Då ler nog åter himmelens små änglar
När vi åter håller av varann.”*

Har någon sångtexten kontakta föreningen antingen på telefon, brev eller e-post.

Här vid huset med ingång
Ronnebygatan 46 fanns Dahlbergs
Elektriska där Gösta och Rune
arbetade.

Gösta undrade dessutom ifall jag
visste något om Ackes bakgrund
och familj. Det gör jag tyvärr inte
mer än att hans fru hette Daisy och
att de bodde på Galgamarken.

Vännen Gun Ekedahl, adjung-
erad till styrelsen och tidigare le-
damot, berättade för mig att hon
tillsammans med Aceke varit ”Lu-
ciaföräldrar” ett 10-tal år och hon
kände till att Aceke medverkat i det s.k. ”Barnens dags gänget”. Min egen pappa
kände Aceke och det tror jag var ifrån föreningen Jultomtarna där pappa och tvil-
lingbrodern Erik framträdde som trollande rävar medan Aceke gjorde revynum-
mer och sjöng.

Då Vattentornet byggdes och tre andra händelser året 1938.

1938 uppfördes en väl synlig byggnad i Karlskrona. Stadens vattenverk hade ursprungligen anlagts av kronan 1861-1864. 1938 uppfördes det **vattentorn** vid Bryggareberget som vi vant oss se. 26/6 det året skedde invigningen samtidigt som Örlogsdagen firades. Då stod folk i kö för att se utsikten. Ett 10 tal år hade man visningar. Jag själv, årsbarn med tornet, har gjort besök och varit uppe i det med min skolklass. **Örlogsdagarna** var alltid livligt besökta. 1938 var 15000 personer på varvet. Nedanför syns Vattentornet på ett vykort från 1939.

Apropå den utan min kännedom inlagda notisen om Rosenbomsamlingen i nummer 1 2014 av medlemsbladet vill jag tillägga att sommaren 1938 blev **gubben Rosenbom** utsedd till ledamot av kyrkvaktmästarreskrået (detta enligt Blekinge läns tidning 7/7-38).

Historien om ett gammalt lysgasaggregat

För två år sedan höll jag ett föredrag i och om Trefaldighetskykan och i föregående nummer av vår medlemstidning behandlade Rolf Andersson ingående de båda församlingskyrkorna vid torget och deras historia.

Nu vill jag berätta, inte mera om kyrkorna, men någonting bortglömt kring det större **altarkorsets** historia. Sedan Fredrikskyrkans ombyggnad 1915 hade korset förvarats, deponerat, i ”Röda längan” mot Borgmästaregatan vid Nordenskiöldska gården som tillhörde Blekinge museum. 1949 i samband med renovering av ”ladan” sågs samlingarna över. Vid samma tid restaurerades konsistorierummet i Fredrikskyrkan varför kyrkorådet beslöt återta depositionen och flytta korset hit. Emellertid visade det sig att korset var för stort. Man beslöt då att ändra Trefaldighetskyrkans kor och resa korset där. Korset är ritat av J. A. Hawerman och utfört av kofferdivarvets galjonsbildhuggare Carl Gustaf Glader 1812-1904. Han bytte namn till Scherner då han senare gifte sig.

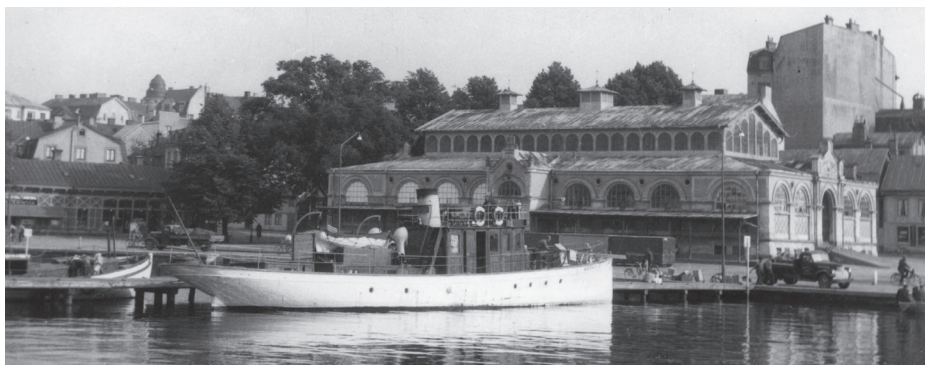
Fotot till vänster är från Fredrikskyrkan före 1913. Man kan skimta korset vid kyrkans altare. Observera före renoveringen 1913-15 hade kyrkan ett övre läktarplan. Just nu genomföres åter en stor renovering här.

När korset fanns i Fredrikskyrkan hade det en ovanlig finess med ett **lysgasaggregat** som tyvärr fördärvades vid nedmonteringen 1915. Bakom korset fanns en solliknande konstruktion med järnrör som ledde gasen. Genom hål i dessa järnrör antändes små blåa ljuslagor mycket effektivt. Detta bildade en strålgloria bakom korset. Detta effektfulla konstverk, som specialtillverkats då stadsgasen kom, tändes endast vid stora kyrkohögtider. Före korsets återuppsättande i Trefaldighetskyrkan, nu utan det trasiga aggregatet, genomgick det en mindre restaurering utförd av varvets skicklige modellsnickare Karl Karlsson. (Hästö - Kalle)

”Snuskungens” lustjakt och ”Brännvinsfurstens” sista bostad.

Överst på nästa sida en vacker och saknad vy från Fiskbron med ”Arona” i förgrunden framför saluhallen och i bakgrunden ser man den gamla bebyggelsen.

Arona seglade på Hasslö med angröring vid Aspö Djupvik. Hon sattes in även på andra turer som vid musikfestivalerna på Drottningkärs kapell på 1970-talet. Jag, på den tiden sommarboende på Aspö, minns hur hon gick till ”staun” en sådan kväll otroligt överlastad. Ett under att inget hände med alla dessa mer eller mindre nyktra passagerare stående på hela däckets och sittande på hyttaket. Men det är i alla fall en härlig tid att nu minnas. Arona var byggd vid sekelskiftet 1900 som ångslupsjakt åt snusfabrikören Ljunglöf i Stockholm.

Nu går vi över till Alamedan och apparenjen mot Hästkvarnsgatan. I det lilla huset med två takkupor (Alamedan 4) tillbringade L. O. Smith sina sista dagar. Han kom till Karlskrona då han gift sig med skomakaredottern Anna Kalldén från staden. Den en gång så otroligt framgångsrike mannen var nu sjuklig och hade dragit sig undan världen hit. Detta är också anledningen till att hans grav finns på Vämökyrkogården.

Denna småhusbebyggelse är i dag borta. På andra sidan korsningen med Drottninggatan ser vi ett trähus som kallades Pukeska gården.

Tåg och lokstallar

Större delen av CVJs (Carlskrona Vexjö Jernväg) lokstallar på Pottholmen har bevarats åt eftervärlden. Det fanns en högre lokstallsbyggnad mot Strandgården som revs under 1950-talet.

Vem minns i dag BKBs lokstallar som låg vid Pantarholmen på utfylld mark. (bilden) Båda revs 1970.

Från 1967 fanns under ett decennium ”Kamelens”. Så kallades i folkmun tvåvåningståget på kustbanan mot Malmö. Tågsättet var tillverkat av västtyska Linke-Hoffman-Busch i samarbete med ASEA och bestod av fyra vagnar varav första och sista var i två våningar (Kamelens pucklar). Tågen hade problem med motorbränder.

BKB (Blekinge kustbanor) benämndes först Mellersta Blekinge Jernväg. BKB stationshus kallades oftast bara Karlskrona norra station. Byggnaden var ursprungligen uppförd som privatbostad åt stadsingenjören Hjalmar Thedelius,

Han sålde fastigheten till järnvägsbolaget för 50000 kronor. Sedan rälsen 1957 bredtats nedlades stationen. Huset stod kvar som personal och fritidslokal för personalen fram tills hela området omplanerats och gamla Landbron försvann.

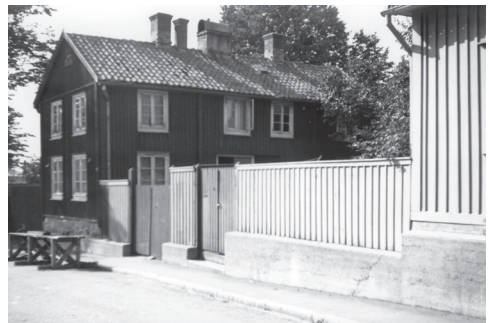
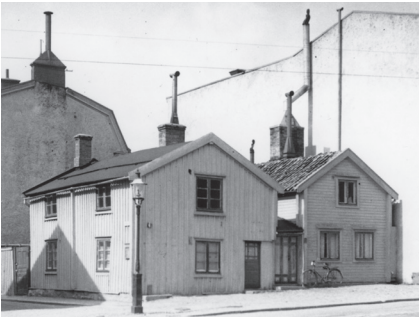

Det försvunna Pantarholmen

Bilder från Pantarholmen är alltid populärt. Här kommer ett litet bildsvep med bilder från 1900-talets mitt. Det kan tyckas inte så länge sedan men "Holmen" har fått erfara ohyggligt rivningsraseri.

Vid Landsväggsgatan just före trappstegen ner till Tullparken låg polisvakt och arrestlokalen. Pantarholmen ansågs förr som en farlig stadsdel varför det var befogat att denna mindre polisstation med häkte inrättades. Byggnaden revs i mitten av 1940-talet. Bilden ovan visar Pantarholmens häkte, arrest och polislokal samt även en av Spårvägens ledningsstolpar. I bakgrunden skimtar Ingenjörskasernen vid Blå Port.

Till vänster hörnhusen vid Landsväggsgatan och Holmgatan. (Lyktstolpen står på Landsväggsgatan). Här låg Lindquists skomakeri. Till höger Östergatan mot norr. Här uppfördes 1947 bostadsrättsföreningen Holmens fastighet.

Till vänster hörnan mellan Holmgatan och Östergatan fotograferat 1963. Husen revs 1966.

Känns den stora bilden nedan igen? Här vid Landsvägsgatan byggdes ett par större hus med en affär, först "EXET" därefter "Jagaren" i bottenplanet. Butikslokalerna är kvar men sedan ett antal år en "Willys"-butik. På Scollinska tomten bortom Nynäs skylten byggs just i stunden nya fastigheter.

Tidigare låg här Philipsons bil AB. Bilvaruhuset hade byggts vid den gamla strandkanten. Här fanns sundet mellan Tullholmen och Pantarholmen då öarna fortfarande var öar. Var det den gamla goda tiden?

Några varierade bilder från 1900-talet

Skeppsbron. Ännu på 1920-talet var de träskodda kajerna kvar som här vid Palanderska handelshuset. Byggnaden är uppförd tidigt på 1700-talet och inreddes 1719 som Landshövdingeresidens åt Salomon von Otter. Namnet Palander härrör från konsult Carl Wilhelm Palander som köpte gården 1855.

Här fanns en i dag bortglömd kran monterad på stenfoot för hantering av godset som skutorna levererade. Bakom kranen skymtar lyckebybåten och i högerkant Langtonska huset på Pantarholmen som så tragiskt kommit i uppmärksamhetens centrum 2014 genom mordet på 8 åriga Yara.

Borgmästaregatan till vänster har i stora delar bevarats och blev sommaren 2014 verkligt uppskattad gågata. Här uppför Domus den fastighet som i dag rymmer H&M klädvaruhus. Konditori Mekka och Sko konsum fanns ännu kvar.

Norra Smedjegatan. Trähusen till vänster på bilden nedan är ersatta med ett stort parkeringshus. Till höger är bara själva backen mellan Ronnebygatan och Stenbergsgränd oförändrad så när som på butikerna. **Plasten** och **Hjärnes fisk** fanns här. Plasten var en unik liten butik där allt som såldes var tillverkat i 50-talets ”innematerial” – Plast. Vänstertrafik naturligtvis och K-registrerade fordon som ”mercan” parkerad för lastning intill P-förbudsskylten. *Den underbara bilden nedan har för övrigt blivit den mest uppskattade och kommenterade på föreningens Facebooksida med nästan 5 000 visningar.*

Folk uppskattar att titta på bilder med folk. Här är en sådan bild som skickats in. Jag känner inte till någon av personerna eller varför man är uppställda. Troligen ett jubileum.

Var är bilden tagen, vilket tillfälle, när och vilka människor?

Säkert finns någon i läsekretsen som känner igen någon person. Vanligtvis tar jag inte med bilder jag inte kan berätta ett dugg om. Detta är ett undantag bara för att visa på den så härligt typiska 40-tals klädstilen. Herrar bärande hattar. Barn som är klädda i skolmössor. En herre är sportigt klädd i golfbyxor.

Jag tycker jag känner igen byggnaden men kan inte placera den i Karlskrona. Jo förresten en liten anteckning följde med bilden. Där stod det bara **B. Ekholms möbelfabrik i Lyckeby** ingenting mera men kanske är det en ledtråd.

Föreningen Gamla Carlskrona 70 år och Kaulskroniten 30 år 2015.

Åren försvinna och jag kan se tillbaka på 40 år med Föreningen Gamla Carlskrona varav de 30 senaste med Kaulskroniten.

Det har med glädje varit min självpåtagna livsuppgift att arbeta med detta och många, många uppskattande brev och samtal har jag fått under åren. Särskilt vill jag nämna Arne Welanders, en medlem, som under det gångna året skrev ett så vackert och rörande brev om min bok (*Betjäntens pojke*) och mitt skrivande att jag nästan skäms. Men jag erkänner att jag är lycklig att ha fått känna mig värdefull och fått nöjet glädja medlemmarna så gott jag har kunnat. Allra mest är jag glad över att ha fått försöka dokumentera det förgångna Karlskrona som

inte skrivits så mycket om tidigare. Låt mig ge ett exempel. Ovan i detta nummer berättar jag om ett lysgasaggregat. Inte så märkvärdigt kanske, men har det skrivits om någonstans tidigare? Jag kände till det av anledning då min farbror, pappas tvillingbror, var kyrkvaktmästare och uppmuntrade mitt tidiga historiska intresse för allt som rörde Karlskrona.

Tillåt mig att fundera lite kring detta berättande, kring livet och själva tidens flykt.

**Genom åren har det blivit en minnesmosaik,
bild läggs till bild, formande en ruta i den.
Målet är att skildra, vara växlingsrik,
än viljan finns, men orken sviner – just med tiden -
tiden rinner bort, med den vårt liv.**

**Man sitter här och ser tillbaka,
försöker finna tidens egna perspektiv,
läser, forskar, minns och vill bevaka
vad sker och skett med ”staun” i tidens kliv.
Jag stämmer upp, ibland, en klagosång,
för att det rivs, förändras, i en fart som sällan skådas.**

**Historien jag refererat med självskolade bockfotsprång
förhoppningen är den, att av läsaren benådas!**

Till vänster ett ögonblick förevisat av Gunnar Ekström, en bild ur föreningens 70 åriga historia. Årsmötet 13/4 1983 då Bengt Garting lämnade över ordförandedklubban till Erland Janner.

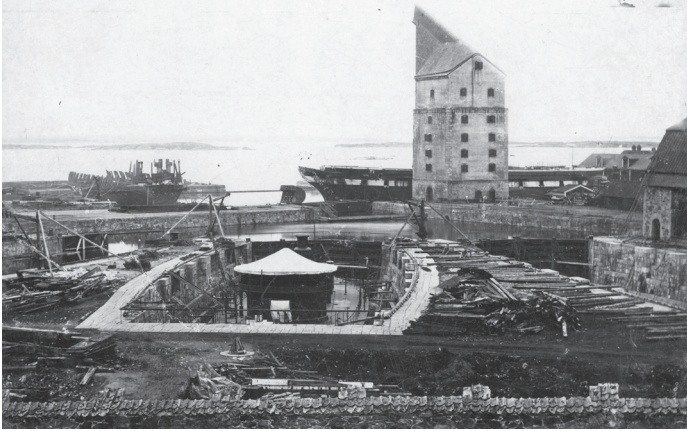

(Sekreteraren lär vara den nu vit-hårige gubbe som i dag möter mig i spegelbilden). Under mer än två decennier och sex olika ordförande var jag föreningens ”ständige” sekreterare.

**Jag ber härmed att
få gratulera min kära
Föreningen Gamla
Carlsrona på 70 året!**

Karlskrona har sin tillkomst helt att tacka Sveriges dåtida behov av en sydlig örlogshamn. Örlogshamnen var det primära, staden anlades som ett nödvändigt stöd för denna. Vad är då mer naturligt för min gratulation än att få visa denna unika gamla varvsbild.

Bilden till nedan är tagen av fotograf Karl Karlsson i Karlskrona vid femfingerdockorna ca 1870. Vid Mastkranen pågår skrotning av gamla seglande skepp. I dockan mitt i bilden ser vi något besynnerligt. Ett kanontorn, som för tillfället övertäckts, en skorsten och ett lejdarinramat platt däck. Förmodligen är detta ett

av få fotografier tagna av en **Monitor** inne på varvet.

Varvet var i kris 2014. I april månad säkrade försvarets materielverk topphemlig utrustning från ägaren Kockums - Thyrsen Krupp. Under sommaren blev det slutligen klart att SAAB

skulle ta över ägandet av varvet. Ubåtskompetensen behålls medan Föreningen Gamla Carlsrona får ny motpart i försöken att rädda det som återstår av befästningarna runt rivna fängelset Göta Lejon inom varvsområdet på Björkholmen.

Monitorer kan med lite god vilja kallas ett slags föregångare till ubåtar. Större delen av fartygskroppen låg under vattenytan med endast kanontorn och skorsten synliga.

Ångdriften har tagit över även till havs men monitorernas saga blev kortvarig. Utrustad med den kände svenske uppfinnaren John Erikssons propeller byggdes nordstaternas berömda "Monitor" som besegrade sydstaternas kanonskepp "Merrimack" under 1860-talets inbördeskrig.

Med Karlskrona-hälsningar och tillönskan om en skön vår och sommar från Eder Sten A. Petersson

Då och Nu är ett populärt tema. Det känns som om vi satte en ny trend när vi gav ut vår jubileumsbok, vårt sextionde, år 2005. Vi visade då miljöerna när vi bildades på 1940-talet mot hur det var på samma platser i oktober 2005. Något som bl.a. de sociala medierna och BLT tagit upp.

Då startades föreningen av ett stort antal engagerade människor med omsorg för det Gamla Carlsrona. En av dom var Eric Langemark som vi år ihågkommer speciellt. Ett hundra år sedan han föddes. Då argumenterade de mot rivningsraseriet och dokumenterade Karlskronahistoria i årsböcker med text satta med blytyper.

Nu är engagemanget lika stort, men samhället och tekniken har ändrats. Mycket till det bättre.

Jag har yrkesmässigt arbetat med datorer och det var naturligt att hjälpa till att datorisera föreningen. I slutet på 1990-talet började vi med bildbehandling och bokföring. Därefter tog vi själva över att göra Kaulskroniten och årsböcker. Webbsida föll sig naturligt att publicera. Numera är den sedan några år uppdaterad och mycket uppskattad. Sedan en tid tillbaka är vi även aktiva på facebook. ”Gilla” och besöksnummerären är stort. Sedan ett par år sköter vi även vårt medlemsregister över internet. Trots att vi är ”gamla” känner vi att vi hänger med bättre än de flesta i nutidens teknik till gagn för kostnader och arbetsbesparing.

Annat som skiljer från då, är att vi numera har en mycket bra dialog med våra stadsplanerare och att de uppskattar våra synpunkter. Vi är inte bromsklossar som en del vill utmåla oss som. Ett måtto vi har är: För att forma framtiden på ett bra sätt måste man känna till sin historia.

Ett sätt att stödja det vi står för är att skänka pengar till projekt som påminner om vår historia till gagn för Karlskronabor och turister.(skänkta pengar till oss med detta syfte i åtanke) Ett exempel är Wittusplatsen. Nyligen var vi med att tillsammans med bl.a. Blekinge museum finansiera inköpet av föremål från Skärva. Se sidan 45.

Att jobba ideellt med det man gillar är roligt, men ibland känns det tungt. Härom dagen skulle jag lämna in post på Blå Port. Jag blev varse att Posten hade ändrat villkoren för föreningspost från 2015, utan förvarning! Det innebär att vi får dubbelt porto för utskick av Kaulskroniten. Så, nu kommer portot att kosta dubbelt så mycket som trycket av tidningen!!!! Mina åsikter då om Postens monopol är inte tryckbart.

Ett bekymmer är att många tycker att Föreningen Gamla Carlskronas görande och låtande är något man uppskattar och ser fram emot, men få är ”kallade”. Vi skulle behöva fler intresserade och engagerade i och omkring styrelsen att ta del i våra kommittéer. ”Vi har roligt”.

FGC 70 år. Ett jubileumsår i flera avseenden Vi har ett preliminärt program. Se mittsidorna. Mer kommer. Med detta utskick följer ett frimärks-häfte som en åminnelse av Jubiléet och framsidan på Kaulskroniten pryds av ”vår” färg blått. Projekt årsboken är än så länge hemligt.

Detta var några funderingar om Då och Nu från ordföranden

Göran Mårtensson

FGC:s aktiviteter under våren 2015

Vid förhandsanmälan kan Ni anmäla under rubriken kontakt eller tala in på vår telefonsvarare 0455-10190. Reservation för eventuella ändringar. Vi anmäler aktiviteterna till ”BLT Kalendern” och ”SSD Idag”, dvs deras rapportering om dagsaktuella händelser.

Här finner Du våra aktiviteter för våren 2015. Anmäl Dig i god tid!

Torsdagen 19 mars kl 18.30

Årsmöte. Stipendiater presenteras. Årsmötesförhandlingar. Marcus Sandekjer Blekinge museum berättar. Stadsförsamlingens Musikhus Södra Kungsgatan 1. OBS! ändrad lokal.

Torsdagen 16 april kl 18.30

Tyska kyrkan. Presentation av 1700-talsorgeln och dess historia av FGC-stipendiaten Erik Karlinius.

Torsdagen 1 maj kl 07.00

Samling på Sparregården. Vi går ”Reveljen” till Marinmusikkårens trevliga musik. Tal vid Alamedan 11 av vår ordförande Göran Mårtensson. Efter Reveljen morgonfika i föreningslokalen, Alamedan 11 A.

Lördagen 23 maj kl 15.00 OBS dag och tid!

Triangelteatern från Kalmar spelar ”Pelle Svanslös”. Underhållning i trädgården Alamedan 11 A. Ta med barn och filt.

Torsdagen 18 juni kl 10.00-20.00

Lövmarknaden. Försäljning på den vanliga platsen vid Trefaldighetskyrkan. Öppet Hus i Föreningslokalen kl 12.00 – 17.00. Försäljning och fika.

Torsdagen 25 juni kl 09.00 OBS! Tiden för avresan!

Trossöbuss tar oss detta år österut till solens och vindarnas ö. Start vid Rådhuset. Vi satannar även vid Vedebysskolans samåkningsparkering. Medtag kaffekorg. Kostnad inklusive lunch 350 kr. Bindande anmälan senast 18 juni.

Torsdagen den 17 september kl 18.00

Stadsvandring i Langemarks spår. Guide Rolf Christer Johansson. Samling vid Alamedan 11. Fika efteråt. Max 20 personer. Anmälan senast den 8 september. Välkomna! **Reservation för eventuella ändringar.**

FGC:s aktiviteter under hösten 2015

Torsdagen 22 oktober kl 18.30

Filmafton i föreningslokalen. 2005 års Jubileumsrevy. Vi bjuder på kaffe i pausen. Max 20 personer. Anmälan senast 15 oktober.

Torsdagen 19 november kl 18.30

I föreningslokalen berättar ordförande Göran Mårtensson och v. ordförande Rolf Andersson om "FGC genom 70 år". En historisk tillbakablick och om verksamheten idag. Vi bjuder på kaffe. Max 20 personer. Anmälan senast den 16 november.

Söndagen 29 november. Första advent.

Öppet hus i föreningslokalen kl 12.00 - 17.00 med sedvanligt adventsfirande med glögg, pepparkaka och kaffe. Välkomna!

Reservation för eventuella ändringar.

OBS!! Ändring. From September ändrar vi onsdagsöppet till att bli **1:a Onsdagen varje månad kl 14.00 - 19.00**. Utom Juni- Juli. Du kan även komma överens om tid för besök. Ring eller maila. Oftast finns vi där eftermiddagar.

Kaulskroniten finns också för Synskadade!

Vi fick ett brev från Katarina Möller på Kulturförvaltningens inläsningstjänst med två skivor Kaulskroniten 2-2014. Det vill vi tacka för.

Att Katarina sedan åtskilliga år läste in Kaulskroniten för synskadade var ingen nyhet för oss men vi hade aldrig förr hört henne göra det. Det blev en upplevelse så välgjort var det och bildbeskrivningarna helt lysande.

Tjänsten med Kaulskroniten som taltidning kan verkligen rekommenderas för våra medlemmar när synen sviktar.

Den kommer i brevlådan om Ni beställer abonnemang från Karlskrona kommun, Kulturförvaltningens inläsningstjänst 371 83 Karlskrona.

Kommunens besöksadress: Östra Hamngatan 7b (mitt emot Aspöfärjan).

Telefon 0455-303000 växel eller Katarina direkt 0455-303555.

Föreningen Gamla Carlsrona

Bankgiro 387-1068

Organisationsnummer 835000-3482

Kaulskroniten, medlemsblad för Föreningen Gamla Carlsrona,

Nr 1, 2015, 30:e årgången. Upplaga 3.150 ex. ISSN 0430-8433

Föreningen Gamla Carlsrona, Alamedan 11, 371 31 Karlskrona.

Telefon: 0455-10190 (även telefonsvarare). **E-postadress: info@fgc.nu**

Vår hemsida adress: **www.fgc.nu** och facebook: **Föreningen Gamla Carlsrona**

Redaktör: Sten A. Petersson, telefon: 0455-339427

Layout: JIMLOS AB, Lars-Olov Stenborg, info@jimlos.se

För uppgifter i medlemsbladet ansvarar respektive författare.

Föreningslokalen är öppen varje **helgfri onsdag klockan 17.00-19.00**

från **september t o m maj, OBS!! Ändring . Se ovan**

Styrelsens verksamhetsberättelse för 2014

Styrelsen för Föreningen Gamla Carlscrona önskar avge följande berättelse för verksamhetsåret 2014 som tillika är föreningens 69:e arbetsår.

Styrelsen har under året bestått av följande personer:

		Invald
Göran Mårtensson	ordförande	1996
Rolf Andersson	vice ordf	2000
Hans Ulveklint	sekreterare	2012
Rune Olsson	kassör	2004
Sten A Petersson	redaktör	1976
Kerstin Petersson	ledamot/kansliansvarig	1999
Britt Hillborg	ledamot	2002
Carolina Moberg	ledamot	2013
Emma Anbrand	ledamot	2004
Kerstin Claesson	suppleant	2008
Ewa Anbrand	suppleant	2012
Ingegerd Danielsson	suppleant	2012
Morgan Pettersson	suppleant	2013

Revisorer

Heléne Hansson	ordinarie	1993
Lennart Larsson	ordinarie	2012
Ingeborg Green	ersättare	1999
Ingrid Wijk-Arnoldsson	ersättare	1999

Valberedning

Anita Trulsson och John Wijk

Kommittéer utsedda av styrelsen.

Redaktions- och bokkommitté: Göran Mårtensson (sammankallande), Rolf Andersson, Rune Olsson, Morgan Pettersson och Sten A Petersson.

Stadsmiljökommitté: Rolf Andersson (sammankallande), Emma Anbrand, Ingemar Fredriksson, Britt Hillborg, Carolina Moberg och Sten A Petersson.

Programkommitté: Britt Hillborg (sammankallande), Kerstin Claesson och Kerstin Petersson. Ewa Anbrand och Gun Ekedahl adjungerade

Stipendiekommitté: Emma Anbrand (sammankallande), Karin Bång Danielsson, Gun Ekedahl, Christer Peters och Eva Thorell.

Data- Bild- och webbansvarig: Göran Mårtensson, Rune Olsson och Hans Ulveklint.

Arkivgruppen: Britt Hillborg och Gun Ekedahl.

Styrelsens arbete. Styrelsen har haft 10 protokollförda sammanträden. Utöver dessa har enskilda styrelsemedlemmar träffats informellt för kommittémöten.

Föreningens medlemsantal. Den 31 december 2014 var antalet medlemmar 3 107.

Årsavgiften för 2014 har varit 100 kronor.

Årsmöte. Föreningens årsmöte ägde rum i Stadsbibliotekets hörsal den 27 mars 2014. Årsmötet inleddes med att ordförande Göran Mårtensson hälsade alla hjärtligt välkomna. Särskilt vände han sig till de två stipendiaterna Liza Tegel och Oliver Andersson. Stipendiaterna tackade genom att framföra ett dansnummer respektive monolog. Ungdomarna tackades med långvariga applåder. Härefter följde parentation över de medlemmar som avlidit under året. Smittskyddsläkare Rickard Eitrem föreläste om ”Stilblommor, skyltar och journalgrodor” till Karlskronasonen Albert ”Purre” Holmqvists minne. Efter årsmötesförhandlingarna bjöds på kaffe med dopp.

Övriga aktiviteter

- 6 febr Framtidsgruppens möte hos FGC. Göran Mårtensson och Rolf Andersson deltog.
- 12 febr Besök av Studiegrupp med Harald Ekedahl.
- 20 febr Blekingearkivet. Mötesdeltagare Britt Hillborg och Gun Ekedahl.
- 20 febr Filmvisning i föreningslokalen.
- 27 febr Revisorer Heléne Hansson och Lennart Larsson reviderar.
- 3 mars Studiebesök på Residenset av styrelsen.
- 11 mars Kaulskroniten 1:2014 levereras. Göran Mårtensson och Hans Ulveklint hämtar från Tryckeriet.
- 12 mars Kaulskroniten packas och levereras till Posten.
- 12 mars Blekinge Hembygdsförbund sammanträde i Ronneby: Kerstin Petersson deltog.
- 24 mars Möte i Konsthallen ang. Langemarksjubiléet. Göran Mårtensson och Rolf Andersson medverkar.
- 27 mars Årsmöte i Bibliotekets hörsal. Stipendieutdelning och föredrag av Rickard Eitrem.
- 31 mars Blekingearkivet. Årsmöte. Britt Hillborg och Gun Ekedahl deltog.
- 3 April Regionalt Kulturprogram presenteras av Bl museums hörsal. Rolf Andersson deltagar.
- 24 april Kvällsaktivitet: Rolf Andersson berättade om magasinen och stadsmiljökomitténs arbete. Föreningen bjöd på kaffe.
- 1 maj Vi går reveljen med Marinens musikkår. Stopp utanför föreningslokalen där ordförande Göran Mårtensson håller kort tal och inbjuder till kaffe efter marschen. Musikkåren spelar vår marsch, ”Wittus Andersson” Deltagarna får Carls Cronogram med dikt av Percy Milsten.
- 3-4 maj Trädgårdsmässa Wämö. Vi deltar med försäljning och information i gamla Pressbyråkiosken. Britt Hillborg, Gun Ekedahl, Ewa Anbrand och Ingegerd Danielsson deltog. FGC fick nya medlemmar.
- 5 maj Britt Hillborg och Gun Ekedahl lämnar arkivmaterial till Blekingearkivet i Bräkne Hoby.

- 10 maj Blekinge Hembygdsförbund årsmöte på Göholms herrgård. Britt Hillborg och Gun Ekedahl deltog.
- 17 maj Utställning av Pottholmenprojektet. med medborgardialog i Hoglands park. Göran Mårtensson och Rolf Andersson deltog.
- 19 maj Möte med samhällsbyggnadsförvaltningens beslutande tjänstemän, i föreningslokalen.
- 22 maj Filmvisning. ”De tio på stenen”. Tio kända författare från västra Blekinge. Vi bjuder på kaffe och kaka.
- 27 maj Nostalgidag i Wämöparken. Britt Hillborg, Gun Ekedahl, Ewa Arnbrand och Ingegerd Danielsson deltog.
- 28 maj Sammanträde med världsarvsrådets ledningsgrupp, på Länsstyrelsen. Rolf Andersson deltagar.
- 2 juni Vårens sista styrelsemöte var hos ordförande på Hästö.Ordf. tackade styrelsen för vårens arbete och önskade en skön sommar.
- 9 juni Jubileumskommittén sammanträder. FGC 70 år, Langemark 100 år.
- 9 juni Stadsmiljökommitén sammanträder.
- 10 juni Kulturchefen Annika Eklund avtackas i konsthallen. Rolf Andersson överlämnar gåva från FGC.
- 16 juni Bokkommittén sammanträder.
- 19 juni Lövmarknaden. Försäljning på den vanliga platsen vid Trefaldighetskyrkan. Öppet Hus i föreningslokalen. Gun Ekedahl, Britt Hillborg, Birgitta Lindström och Ewa Anbrand deltog.
- 26 juni Bussutflykt norrut. Besök hos ”Hönsa-Lotta”.
- 28 juni Besök av medlemmar. Visning av lokal och verksamhet.
- 21 aug Utflykt med Nättrabybåten Axel. Kyrkan och Vittus Anderssons grav. Guide Hanna-Mia Johansson.
- 28 aug Kommunen informerar om världsarvet i ”Dockside”. Rolf Andersson deltagar.
- 1 sept Bokkommittén sammanträder.
- 18 sept Studiebesök på vattenverket i Lyckeby.
- 24 sept Stipendiekommittén sammanträder.
- 16 okt Kommunen har ”workshop” angående ”Varumärket Karlskrona”. Rolf Andersson deltagar.
- 17 okt Blekingearkivet chef Per Lundin besöker. Vård Britt Hillborg och Gun Ekedahl.
- 17 okt Bokkommittén sammanträder.
- 22 okt Besök av Röda korset 10 personer.
- 3 nov Bokkommittén sammanträder.
- 4 nov SKM- pensionärer på besök . Göran Mårtensson håller föredrag om föreningen och årsboken.
- 10 nov Jubileumskommittén sammanträder.
- 20 nov Möte med arbetsförmedlingen. Göran Mårtensson.
- 20 nov Musikunderhållning och tävling med Rolf Johansson.

- 24 nov Möte i Konsthallen om Langemarksjubiléet. Göran Mårtensson, Rolf Andersson, Britt Hillborg och Gun Ekedahl deltagar.
- 25 nov Möte i Blekinge Museums hörsal angående auktion av föremål från Skärva. Göran Mårtensson och Rolf Andersson deltagar.
- 27 nov Pressvisning av årsboken.
- 30 nov ÖPPET HUS och försäljning av årsbok 2014. Sedvanligt adventsfirande med glögg och pepparkaka. Gun Ekedahl, Britt Hillborg, Ingegerd Danielsson, Birgitta Lindström, Rune Olsson och Kerstin Petersson svarade för service.
- 1-23 dec Försäljning av årsbok 2014 i Wachtmeister galleria.
- 1 dec Bokgruppen har möte angående årsboken.
- 4 dec Blekinge Hembygdsförbund möte. Kerstin Petersson deltog.
- 4 dec Besök av SIF. Månadsmöte. Britt Hillborg och Rolf Andersson deltog.
- 8 dec Inbjudan till Residenset, landshövding Berit Andnor Bylund GöranMårtensson och Carolina Moberg deltog.
- 10 dec Världsarvsrådets ledningsgrupp sammanträder på Länsstyrelsen. Rolf Andersson deltagar.
- 10 dec Stadsmiljökommittén sammanträder.

Redaktionskommittén och bokkommittén har under året arbetat med utgivning av Kaulskroniten samt bearbetat material för årsbok 2015.

Kommittén för stadsmiljöfrågor Se separat rapport.

Programkommittén – Se separat rapport

Arkivgruppen har arbetat med material och levererat arkivmaterial till Länsarkivet i Bräkne-Hoby och kommunarkivet, Gullberna.

Medlemsbladet Kaulskroniten, 29 årgången, har utkommit med två nummer 2014 på 48 sidor vardera. Redaktör för båda utgåvorna var Sten A Petersson.

Bokutgivning. Årsbok 2014 är författad av Göran Mårtensson, som även gjort layout och bearbetning i dator till färdigt original för tryckning.

Stipendiekommittén har sammanträtt under året.

Gåvor Ett flertal penninggåvor har av medlemmarna donerats under året då medlemmarna anser att föreningen bedriver en viktig verksamhet och är därför villiga tillskjuta ett belopp utöver medlemsavgiften. Dessutom har föreningen erhållit böcker, foton, filmer m m.

I övrigt. Föreningen har bemannats av Rune Olsson och Kerstin Petersson de flesta vardageftermiddagar under året utöver öppethållande onsdagar mellan klockan 17.00 och 19.00.

Slutord

När vi summerar verksamheten för år 2014 kan vi konstatera att den varit omfattande med aktiviteter och kommittéernas engagemang i sina respektive

områden. En del av detta intensiva arbete resulterar publikt i vår fina medlemstidning som vi är stolta över. Vår uppskattade årsbok, som återstod endast ett fåtal av vid årsskiftet. Vår Webbsida, som nu har kompletterats av en Facebooksida administrerade av Hans Ulveklint respektive av Lars-Olov Stenborg. Vi känner att vi har stort stöd i våra åsikter i stadsmiljöfrågorna. Vår drivkraft är den uppskattning vi får av våra medlemmar och även allmänheten. Vi vill rikta ett Stort Tack till alla medlemmar för förtroendet.

Styrelsen

Programkommittén rapporterar.

Vårt utbud för år 2014 började i februari med välbesökt filmafton i föreningslokalen.

Vidare har Rolf Andersson berättat om föreningens stadsmiljöarbete. Ytterligare en filmafton följde.

Vårens program avslutades med sedvanlig bussutflykt där vi fick en heldag norröver hos ”Hönsa-Lotta” med guidning och traditionell luffarlunch. Ett besök på Tärnsjö glasbruk där hyttan var igång med tillverkning hann vi också med innan Trossö Buss säkert styrde hemåt.

I augusti mötte Hanna-Mia Johansson upp vid Nättrabybåten Axel och gav oss ett guddat besök i kyrkan och vid Vitus Anderssons grav. Medhavd kaffekorg intogs i Martagården.

Vattenverket i Lyckeby bjöd både på friskt vatten och en rundvandring bland de olika steg som vårt dricksvatten genomgår innan det kommer ut i kranarna.

Marinens Planetarium lockade som vanligt fullsatt hus. Stjärnhimlen är ett spännande kapitel.

Föreningslokalen gästades av Rolf Christer Johansson som ledde en musikgissning framförd på eget instrument. Vinnare i den välbesökta lokalen blev Åke Andersson som erhöll bokpris.

Året avslutades med sedvanligt välbesökt adventsfirande, då årsboken presenterades och glögg, pepparkaka och kaffe serverades.

Britt Hillborg

ÅRSMÖTE!

Torsdagen den 19 mars 2015
klockan 18.30

OBS! Stadsförsamlingens musikhus
Södra Kungsgatan 1

Årsmötesförhandlingar, stipendiater presenteras och
Museichef Marcus Sandekjer Blekinge Museum föreläser

Alla medlemmar hälsas välkomna!

Tidigare Nya Församlingshuset som idag inrymmer lokalen för årsmötet

Ny medarbetare till Kaulskroniten sökes. Att axla Stens roll att skriva om Karlskrona kan ingen, men att ta hand om det praktiska runt omkring. Redigera och läsa texter, leta bilder till dessa, kontakt med tryckeri och post. Du ingår i redaktionskommittén. Vi hjälps åt. Välkommen

Amiralitetspastor Carl Ossian Elmgård och Militärhemmet i Karlskrona

av Rolf Andersson

Amiralitetspastorn Carl Ossian Elmgård var en legendarisk ”kyrkans tjänare” redan under sin livstid, vilket inte minst äldre ”Kaulskroniter”, som i likhet med författaren till denna berättelse hade förmånen att ha honom som konfirmationspräst, kan intyga. Han gjorde sig känd för sina insatser vida omkring, långt utanför sin hembygds gränser, och är därmed väl värd att ihågkommas.

Carl Ossian föddes 1892, som yngsta barnet i en stor syskonskara i Lekaremåla by i Älmeboda socken, som ligger i gränsbygden mellan Småland och Blekinge. Som 17-åring tog Carl Ossian värvning vid Blekinge kustartilleriregemente- KA2 i Karlskrona, där han så småningom avancerade till korpral. Men den unge Carl Ossians längtan var att bli präst i Svenska kyrkan, och genom stor sparsamhet under tiden som försvarsanställd, och efter att på sin fritid läst in en studentexamen på korrespondens, så kunde han påbörja sina teologistudier vid Lunds universitet.

Under året 1930 blev Carl Ossian klar med sina teologistudier, och beviljades av biskopen en tjänst som extra ordinarie amiralitetspredikant i Kungl. Amiralitetsförsamlingen i Karlskrona. Han gjorde sig snart känd i församlingen och staden som en initiativrik och bestämd ”herde”, och följdriktigt utnämndes han till amiralitetspastor (dvs kyrkoherde) i sin församling, i december 1940, en tjänst han sedan innehade till år 1961.

Till vänster Amiralitetskyrkan Ulrica Pia, invigd 1685 som var Carl Ossian Elmgårds arbetsplats i 30 år

Överst på nästa sida en interiör från kyrkan

Under sin tid som stam-
anställd i det Svenska för-
svaret, och som vetgirig
och läsbegåvad ung man,
så hade Carl Ossian börjat
fundera över bristen på ett
”Soldathem” där meniga
militärer som gjorde sin
värnplikt i Karlskrona,
och dom var många vid
denna tid, kunde träffas i
en trevlig miljö. En plats

som kunde ge lite hemkänsla, utanför det s.k., ”lumparlivet”, som värnplikten kallades, och där man bl.a. skulle kunna bedriva studier på sin fritid. Och redan som nyttillträdd amiralitetspastor, i början av 1940-talet, började han sätta planerna i verket för att förverkliga sin dröm om ett ”Militärhem”, eller en ”Fritidsborg” som han själv valde att kalla det.

Militärhemmet var Carl Ossian Elmgårds livsverk, utan hans initiativ, oföretrottligen arbete och envishet, så hade inte bygget blivit av. Carl Ossian började lansera och förankra sin idé hos stadens politiker och andra beslutsfattare redan under 1941, och han reste sedan runt i landet för att titta på pengar till projektet. Hela bygget, inklusive markförvärv och koppartak, beräknades till drygt 800000 kronor. Carl Ossian fann bl.a. sponsorer bland landets större industriägare och skeppsredare, men också ibland lokala givare. Efter att han företagit många tigarresor runt om i landet, med gott resultat, så beslutade även Stadsfullmäktige att tillskjuta medel som fanns avsatta i Gulinska donationsfonden, och också Landstinget i Blekinge anslog pengar. I en minnesskrift som Carl Ossian Elmgård själv författade 1953, erinrar han sig sina möten med tänkbara givare. Jag återger här ett par av hans berättelser, citat: *”Jag erinrar mig ett tillfälle då en nyvunnen donator sa, här är checken pastorn, men kom inte tillbaka mer. Jag erinrade mig ett ord ur Skriften där det sägs till Abraham, nästa år ska jag komma tillbaka igen, så utan att i övrigt vilja jämföra mig vid Vår Herre, så kan jag kanske likna honom däri att jag kommer tillbaka igen nästa år. Isen var därmed bruten, och jag fick svaret, det är bra amiralitetspastorn, välkommen igen”. Vid ett annat tillfälle minns han att efter, som han uttryckte det, med ”smäländsk envishet” övertygat en direktör om att ge ett bidrag, denne ropade på sin kamrer med orden ”kom in kamrern innan vi är alldeles utfattiga”. Av den totala byggkostnaden, så hade Carl Ossian själv samlat in 250000 kronor. Projektet fick också ett starkt stöd från dåvarande biskopen i Lunds stift, och från chefen för Marinen, dessutom beviljade Riksdagen ett anslag på 200000 kronor för att projektet skulle kunna genomföras.*

Carl Ossian Elmgård blev mycket hyllad vid tiden för sitt insamlingsarbete, som även blev uppmärksammat utanför vårt lands gränser. Under 1953 företog han tillsammans med hustrun Elly en fyra månaders resa i USA, med syftet att studera själavården inom den amerikanska flottan. De besökte förläggingsplatser, örlogsfartyg och sjukhus, och Carl Ossian utförde också predikningar i ett flertal kyrkor. Besöket blev mycket uppmärksammat i den amerikanska pressen, och efter att han förrättat en mycket uppskattad gudstjänst i en kyrka i Austin så fick han, av guvernören, ta emot utmärkelsen "Honorary Citizen of Texas", dvs Hedersmedborgare i Texas.

Den äldre bebyggelsen inom kvarteret Lagerkrantz

Så småningom fattades beslut om att riva den äldre bebyggelsen inom kvarteret Lagerkrantz, mellan Kyrkogatan och Fortifikationsgatan, och att Militärhemmet fick tillstånd att uppföras på denna plats. Det stod från början klart att Militärhemmet skulle ligga centralt och *"bli en byggnad av nytta och skönhet, värdig Karlskrona och dess militära traditioner"*. Uppdraget att ta fram ritningarna gick till arkitekten Artur von Schmalensee i Stockholm.

Militärhemmet invigdes den 8 maj 1953, och bedriver fortfarande en omfattande verksamhet, inte bara för värnpliktiga, utan även till glädje för många och trogna besökare från allmänheten.

På nästa sida överst en exteriör av Militärhemmet när det var nybyggt och nedanför en interiör av hörsalen. På nästkommande uppslag fler interiörer.

Redan 1942 bildades en Stiftelse, med en ledning i huvudsak bestående av ledamöter från Amiralitetsförsamlingens kyrkoråd och med Carl Ossian Elmgård som dess förste ordförande. Stiftelsen är numera ombildad till en mera fristående som benämns ”Stiftelsen Militärhemmet i Karlskrona”, och som förvaltar och driver fastighet och verksamhet. Verksamheten, som består av många delar, såsom cafeteria, konferenslokaler, biljard, gym, kyrksal mm, finansieras

bl.a. genom hyresintäkter och en donation av makarna Elmgård. I Stiftelsens ursprungliga stadgar framgår att syftet med verksamheten ska vara, citat: ”att efter dagens arbete och övningar vara en tillflyktsort för alla i staden och dess omnejd förlagda vapenslag”, ”att sörja för god och otvungen förströelse samt bereda den militära personalen tillfälle att genom studier eller annan intellektuell sysselsättning få största möjliga utbyte av sin fritid”, samt ”att genom pastoral själavård och sammankomster i fosterländsk och kristligt uppbygglig anda främja den militära ungdomens moraliska och religiösa fostran”.

Bild 6, 7 och 8. Interiörbilder från Militärhemmet

Berättarens egna minnesbilder av konfirmanterprästen Carl Ossian Elmgård är enbart ljusa och trevliga. Jag kommer ihåg från när vi ”gick och läste”, som man då i äldre tid kallade konfirmanterundervisningen, att han var en människa med stort hjärta, men också bestämd och trogen sitt prästkall, och en person med stor integritet. Jag kan fortfarande, efter 63 år, med glädje minnas våra konfirmandbesök i makarna Carl Ossian och Elly Elmgårds bostad på Aspö. Vi är säkert många i berättarens ungdomsgeneration under 1950- och 60-talet, som med glädje tänker tillbaka på glada stunder i kaféet, eller vid pingisbordet som fanns i Militärhemmet vid den tiden.

Carl Ossian Elmgård lämnade det jordiska 1973, vid 81 års ålder. **All heder åt en människa som utträttade så mycket gott under sin livsgärning!**

Rolf Andersson

Karlskrona. Militärhemmet. Sällskapsrum.

483/53
Foto & Ensamrätt:
A B Almquist & Cöster, Hålsjöberg.

Sportavdelningen.

Andaktsrummet.

Berättare kan vi vara allihopa. Att berätta om något historiskt, något upplevt är vad vi publicerar här i Kaulskroniten. T.ex om företag, uppväxt, stadsdel, socialt, ja det mesta och det behöver inte vara gammalt. Även det som ägde rum för några årtionden sedan kan vara värt att dokumentera för eftervärlden. Du kanske har nån vän eller släkting som har något att berätta. Jag är så dålig på svenska hörs ofta. Inget hinder, vi redigerar. Handskrivet, dator eller skrivmaskin. Allt fungerar. Ta mod till dig och sätt igång och skapa historia från Karlskronatrakten.

Vi vill ha din berättelse.

Erik Langemark 100 år (1915-1997)

Konstnär och karlskronakännare

Sten A. Petersson minns här vännen och styrelsekollegan Erik.

Erik Langemark ställer ut naturmotiv. Foto Gunnar Ekström.

Under 1920 talet kunde man ofta möta en liten gosse på väg från hemmet på Möllebacken till Bergquistska gården vid Borgmästaregatan intill Grevagården där den anrika handelsboden Johansson & Bergquist drevs av fadern grosshandlaren Adolf Karlsson. Under armen hade gossen, som hette Erik, ofta sitt ritblock och i handen en ask med pennor och kriter. Inne på Bergquistska gården fanns en närmast lantlig idyll där bönder kunde ställa in hästarna för att få dem utvilade och själva äta en matbit och om de var långväga resande även kunna erhålla enkel övernattning. Den unge Erik älskade denna miljö bland djuren som han gärna tecknade av och här grundades den stora kärleken till hembygden.

Alltid stannade gossen en stund vid porten för att betrakta fontänen, med den vattensprutande ängeln i topp, som stod där Ronnebygatan mynnade ut i Borgmästaregatan just utanför infarten till Bergquisska gården.

Överst till höger på nästa sida syns fontänen som stod utanför Bergquista gården. Till vänster det gamla handelshuset med butiken åt gatan och bortom detta Grevagården, familjen Wachtmeisters palats, i dag Blekinge museum. I bakgrunden skymtar en del av Borgmästarefjärden och Ekholmen. Här passerade spårvagnen som man ser av rälsen i bildens underkant. Detta var staden Erik kom att älska och leva för under hela sitt liv och här fångade han i sina bilder stämningar och folkliv som ingen annan.

Den 19 december i år är det 70 år sedan den då 30 årige konstnären blev en av grundarna till Föreningen Gamla Carlsrona. Av någon anledning invaldes han först 1948 i styrelsen men kom att stanna, längsta tiden som suppleant, ända till 1993.

Hemmet var ett större trevånings trähus från 1700-talet. Två av våningarna bebodde den stora familjen själva. Bilden till vänster visar familjen Karlsson-Langemarks trähus på Högabergsgatan före rivningen.

Möllebacken hade varit en av få stadsdelar som överlevde branden 1790. Många av gårdarna här var gamla med uppvuxna trädgårdsdyller. Här lärde Erik känna många äldre som berättade om tider som flytt för den ivrigt lyssnande gossen. De flesta som bodde här på Möllebacken levde under enkla förhållanden. Eriks familj var bland de få välsituerade i grannskapet. Eriks mamma sysslade vid sidan av hemmet med hjälpverksamhet för Frälsningsarméns räkning. Familjen var de enda häromkring som hade telefon.

Föräldrarna var sociala personer och grannar fick gärna använda telefonen och ofta skickades Erik att hämta någon som söktes. På så vis kom den försynte något blyge pojken i kontakt med människorna och livet omkring sig.

Vi som känner Erik från hans yrkesliv som teckningslärare i Läroverket minns säkert hans fingerstump på högra handen ofta använd att sudda på teckningar och målningar med. Den kommer från en händelse då Erik hade änglavakt som inte kom värre till skada. Han hade lutat sig in under stenmangeln för att dra ut något som fastnat då mangeln kom i rörelse. Fingern krossades så en del måste amputeras.

1941 bytte Erik och syskonen efternamnet Karlsson mot släktnamnet Lange-mark. Det var Eriks förslag. Han ville anknyta till orten i västra Blekinge där slakten funnits sedan medeltid då Blekinge var danskt. Langesiöö (i dag Långasjö). Slakten och familjen, syskon och syskonbarnbarn hade alltid stor betydelse för Erik.

Erik hader en gedigen konstutbildning, På föräldrarnas inrådan blev det konst-fack och teckningslärareutbildning och inte den konstakademiska bana han tänkt sig.

Efter utbildning åren 1934-38, under depressionstiden, hade affären hemma med nöd och näppe klarat sig kvar och då kom krigsåren. Erik hann i alla fall göra en studieresa i Europa 1938 där han bland annat besökte och målade i Venedig.

Kriget innebar för Erik långa perioder av militärtjänstgöring mellan olika lära-revikariat. Tidvis under dessa år på tidiga 40-talet vistades Erik också i hemmet och nu gör han många av sina kända teckningar bland hästar och bönder på Bergquistiska gården.

Det hade åter blivit goda tider för handelsboden då staten tog bildäcken i beslag från privatpersoner och hästskjutsar var det vanliga transportsättet för varor.

Det är under 1940 talet familjen köper Hökamåla gård i Rödeby. Förmodligen med baktanken, då man ekonomiskt hade den möjligheten, att inskaffa en evakueringsplats om kriget nådde Örlogstaden.

Hökamåla kom att få en oerhört stor betydelse för Erik. Vad Monets trädgård utanför Paris betydde för Monet kom Hökamåla, utanför Karlskrona, att betyda för Langemark. Monet och Cezanne är två impressionister jag gärna jämför med Erik. I Hökamåla kom detta hans enastående naturmåleri att växa fram.

Eriks karlskronamåleri är storslaget. Ett känslösamt porträtt av stadsbilden som försvann, målat med lågmält tonad färgskala. Färgerna, ofta grå och bruna valörer, visar på ömhet, känsla och kärlek till objekten han avbildar.

Eriks dokumentation i bilder och text är oerhört betydelsefullt. Mest av allt var det värdefullt och viktigt. Alla dessa bilder av trästaden finns och är bevarade åt oss och framtiden tack vare Erik Langemark.

Den 26/10 1996 uppsattes denna platta i trappgränden från Borgmästarregatan till Stortorget som fick namnet "Erik Langemarks trappa".

Personligen beundrar jag ännu mer Erils naturmåleri och med oljemåleriet träder den ojämförligt store konstnären fram. Ännu i dag då jag tänker på Erik ser jag honom som en del av naturen. Ingen kunde se och avbilda den som Erik gjorde.

Det blev Erik, som förblev ensamstående genom livet, som tog över ansvaret för gården och 1960 köpte han själv till ett stort naturskönt markområde. Detta blev ett reservat dit han kunde dra sig tillbaka måla och njuta det liv han älskade så högt.

Hökamåla. Framför den vackra gamla gården finns enorma flathällar slipade av inlandsisen. Teckning av Erik Langemark (ur Blekingeboken 1954).

1945 kom den utställning med Karlskronamotiv tillsammans med vännen Tore Nobling som föregick bildandet av Föreningen Gamla Carlsrona.

Erik hade under sin lärarvikariatstid upplevt andra svenska städers bebyggelse och insett att ingenstans fanns en sådan ansamling av trähus som i Karlskrona. När nu "folkhemmet" skulle byggas och ett enormt rivningsraseri startade kände han att han måste dokumentera sin stad innan det var för sent. Exproprieringen nådde även familjens eget hus och hans barndomskvarter revs. Familjen skaffade en funkisvilla på Bergåsa nära Västra Mark. Denna kom Erik att behålla.

Jag minns från mina besök hemma hos honom hur Eriks garderober var fyllda med akvareller, varvade med silkespapper, från golv till tak. Jag besökte många gånger min vän och mentor Erik. Ibland tog han med mig ut för att måla tillsammans oftast i Västra Mark men någon gång också till Hökamåla. Någon tillfälle vart år gick vi, oftast kvällstid, runt i staden då Erik delade med sig av sina oerhörda kunskaper. Vänskapen med Erik Langemark betydde mycket för mig, danade min personlighet och gav mig kunskaper och självförtroende för att starta med Kaulskroniten.

Utåt verkade Erik tillbakadragen och stillsam men han kunde visa humör likaväl som värme inför vänkretsen. Ett exempel hur han kunde tycka illa om en person är att vi inte såg honom en enda gång på styrelsesammanträden under Bengt Gartings ledarskap. Anledningen var att han störde sig på dennes ibland ekivoka skämtlyne.

Till vänkretsen inom styrelsen hörde Åke Nordin, Karl-Ivan Eklöf och undertecknad. (Karl-Ivan var bagaremästare och drev i yrkesverksam tid fadern Alfred Johanssons bageri tillsammans med brodern Evald).

Då jag en hade ett hus på Wasagatan på Bergåsa, bara några hus från Åke Nordins, ringde Eklöf, som bodde på Silleboda, oss en skön sommarkväll och bad oss cykla dit en stund. Silleboda var byggt över grunden till en gammal gård och i de väl bevarade källarvalven under huset hade Eklöf inrättat en förnämlig vinkällare. På altanen med utsikt över vattnet njöt vi de mest utsökta viner och då kom Erik i berättaretagen. Ingen, och jag menar då verkligen ingen, kunde som han sin stad och berättelser om människorna som levit i den.

Eriks och min vänskap baserades på det gemensamma intresset för stadens historia och konsthistorien. Erik uppskattade att jag de år jag var borta från Karlskrona (1961-73) läst konsthistoria i Lund. En del smärre framgångar som konstnär har förunnats mig och genom min morbror hade jag i barndomen också lärt känna Eriks konstnärskollega Tore Nobling. Med Erik fanns alltid något gemensamt vi kunde prata om och diskutera.

Ett sådant tillfälle var då Erik arbetade med skisser till galjonsbildhuggaren Johan Thörnsröms minnessten som finns vid Trefaldighetskyrkan. Erik hade avbildningar att gå efter men rådfrågade mig, vilket jag blev stolt över, hur jag tyckte håret skulle utformas i stenens medaljong. Peruk, som 1700-tals seden var, eller inte?

Hur gärna jag än ville äga en tavla av Erik bad jag aldrig få köpa något. Vetenskapen fanns hos mig hur innerligt svårt Erik hade för att mista sina verk, de var hans barn.

Efter det stora genombrottet på Thielska galleriet i Stockholm i december 1979 kom Erik hem väldigt deprimerad. Han sökte mitt sällskap och vi tog en av våra promenader på Trossö. Sent på kvällen satte vi oss en stund på en av de iskalla bänkarna vid Carl XI på torget. Då när Erik berättade att han sålt allt kom tårarna. Den känslosamma stunden då han blottade sitt innersta glömmet jag aldrig.

Kommunen hade beställt ett konstverk, en fiskaregumma, för utsmyckning på fisktorget av skulptören Erik Höglund som hade sina rötter i staden. Denna kom på plats 1982. Medel till detta samlades in genom Lions och Föreningen Gamla Carlsrona med hjälp av Stadsbudskåren. Erik Langemark ombads ta fram en serie (4 st.) kort med fisktorgsmotiv som skulle säljas signerade.

Erik Langemark tar kaffepaus i signerandet medan kommunalrådet Gunnar Boström lägger korten i kuvert. Man är på Blekinge museum och det är dåvarande museichefen Ingemar Jeppson som står bredvid. (Foto Gunnar Ekström)

Minneskort efter akvarell av Erik Langemark. Namnet skrevs på vid signeringen av minneskortet. Motivet här är fiskegummor i arbete. I bakgrunden ser vi Skåningabron, Högbergstrappan och Möllebackens gamla bebyggelse vid trappan och Lindvallagården.

Färgsättningen är väldigt representativ för Erik. Han valde ofta att framställa staden i snö för att undvika för många störande färgeffekter.

Signering och försäljning pågick under vid flera tillfällen så länge korten fanns tillgängliga. Denna min bild då Erik skriver sitt namn på kort under överinseende av Åke Nordin togs 1993. Åke var föreningens ombud i stadsbuds-kåren. Detta var den nu åldrande Eriks sista år i Föreningens styrelse.

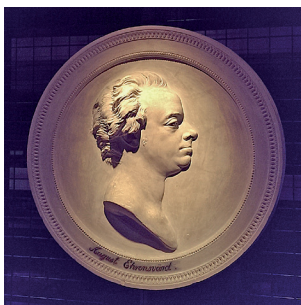
Denna akvarell visar försäljningen framför Saluhallen på Fisktorget.

1994 kände Erik åldern började göra sig påmind. Sedan länge hade han planerat att ge sin älskade stad sin konstdokumentation. Han donerade närmare 200 av sina stadsmotiv till Karlskrona och dess befolkning. De visas nu, i omgångar i Karlskrona konsthall (f.d. Skandiabiografen).

Erik Langemark är den främste Karlskronaskildraren i bild och ord någonsin. Det är en stor förmån och glädje för oss som fick samarbeta med honom. Erik vi minns Dig med stor värme.

Auktion på föremål från Skärva.

En grupp med bl.a Föreningen Gamla Carlsrona och Blekinge museum lyckades ropa hem några fina medaljonger, bland annat Sergels medaljong som föreställer Carl August Ehrensvärd som var en portalfigur i Karlskrona på 1700-talet. Vi köpte även ett bord som tillverkats på skeppsvarvet i Karlskrona. Se sidan 23.

Visnig av föremålen på Bl museum 2015-02-14. Foto: Göran M.

Årsrapport 2014

från Gamla Carlschronas stadsmiljökommitté

Föreningen har under 2014, i likhet med tidigare år, haft stort fokus på stadsmiljöfrågorna och bevarandet av vårt kulturarv. Dels genom remissyttranden beträffande kommunens byggplaner, men också genom insändare, debattinlägg och medverkan i mötes- och konferensverksamhet. Utöver möten och dialog med beslutsfattare i kommunen och på länsstyrelsen, så har vi också haft samtal med flera privata fastighetsägare i enskilda frågor. Som exempel kan nämnas möten med ansvariga tjänstemän inom kommunens samhällsbyggnadsförvaltning, dels i föreningslokalen den 19/5, och också i kommunhuset den 15/1 och 18/8. Vid dessa samtal med kommunens företrädare, och även vid mer fortlöpande kontakter, så har vi i en positiv anda diskuterat magasinsbyggnaderna i Kalvhagen, förnyelsen av Hoglands park, Tullparkens utveckling, planerna för Pottholmen och bevarandet av Strandgårdsbyggnaderna, ombyggnad av Björkholmstuga, ”rivningshuset” på Fortifikationsgatan och träd- och grönytor m.fl. frågor. Vid samtal med enskilda fastighetsägare har vi tagit upp frågor om aktuella byggplaner, bl.a. arkadbyggnaden vid Landbron (se bilden nedan), men också mindre frågor om fasadrenoveringar och placering av minnestavla med ”portöverhäng” i Wachtmeistergallerian.

Föreningen har varit väl representerad, genom undertecknad och andra i föreningens styrelse, i flera arrangemang, utställningar etc avseende visioner, förslag och planerade förändringar, avseende stadsmiljön. Även i kommunens möten ang. världsarvet- och utveckling av besöksnäringen, har föreningen deltagit och framfört synpunkter. Undertecknad har också deltagit i Världsarvsrådets

ledningsgruppsmöten på länsstyrelsen, där bl.a. frågan om bevarandet av den gamla fängelsefastigheten på Björkholmen diskuterats. Tyvärr har även i detta fall en enskild fastighetsägare motsatt sig en byggnadsminnesförklaring, vilket innebär att förfallet fortsätter, och främst beträffande vaktornen och muren som är i akut behov av underhåll.

Vi har under året från Föreningen Gamla Carlsrona, som remissvar till kommunen, yttrat oss i följande plan- och byggfrågor:

4 febr. Fördjupad översiktsplan för skärgården, utställningshandlingar med slutförslag

4 mars Ändring av detaljplan för Sparre, utökning av antal parkeringsplatser

10 juni Detaljplan för Pottholmen 1 m.fl. etapp 1.

18 aug. Detaljplan för Garvaren 23 m.fl. Pantarholmen

10 dec. Reviderad detaljplan för Pottholmen 1 m.fl. etapp 1

10 dec. Ändring av detaljplan för Länslasarettets om- och tillbyggnad

Härutöver har undertecknad deltagit i av kommunen arrangerade offentliga debatter avseende Hoglands parks, och Stakholmens utveckling. Beträffande Stakholmens bevarande, men också utveckling som besöksmål, offentliggjorde Chalmers- studerande arkitekterna, Clara Ellborg och Stina Hillinge, den 12/6 ett mycket intressant förslag, som kommunen borde arbeta vidare med till ett förverkligande.

Gamla Carlskronas engagemang för stadsmiljön har även under 2014 fått tacksam uppmärksamhet i regionala- och lokala medier, såväl i radion som i pressen.

Föreningens medlemmar har i samband med möten och arrangemang, och vid mer spontana kontakter, framfört värdefulla och tacksamma synpunkter och

förslag beträffande bevarandefrågor och vår stads utveckling. Under året har stadsmiljökommittén genomfört tre planerade sammanträden, och remissvar och yttranden har också diskuterats och förankrats i föreningens styrelse. Avgivna yttranden med underlag finns tillgängliga för medlemmarna i föreningslokalen, samt finns utlagda på föreningens hemsida.

Rolf Andersson

Gamla Carlscrona

70 år

1945 - 2015

Tidningen "Kaulskroniten"

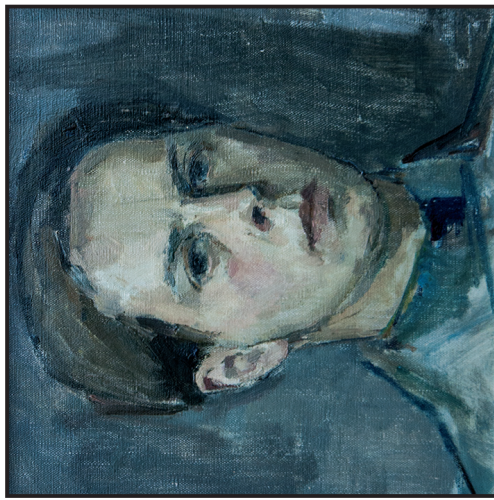
30 år 1985 - 2015

Konstnären

Erik Langemark

100 år

1915 - 2015

Jubileumsåret 2015

KFK brevmarke nr 30

FGC 70 år - 2015
Eric Langemark 100 år

FGC 70 år - 2015
Eric Langemark 100 år

FGC 70 år - 2015
Eric Langemark 100 år

FGC 70 år - 2015
Eric Langemark 100 år

FGC 70 år - 2015
Eric Langemark 100 år

Till åminnelse av jubileumsåret får alla medlemmar detta frimärkshäfte, där märkena utgörs av laveringar av Eric Langemark från de första årsböckerna och medlemskortet.